INFOHEEMKUNDE NIEUWERKERKEN

www.heemkunde-nieuwerkerken.be

Tweemaandelijks informatieblad van Heemkunde Nieuwerkerken
22ste Jaargang – Januari – Juni 2026

Redactie- en coördinatieadres:
Valère Grauwels, Molenstraat 9, 3850 Nieuwerkerken

ISSN 2295-3531

NAPOLEONSOLDATEN UIT KOZEN

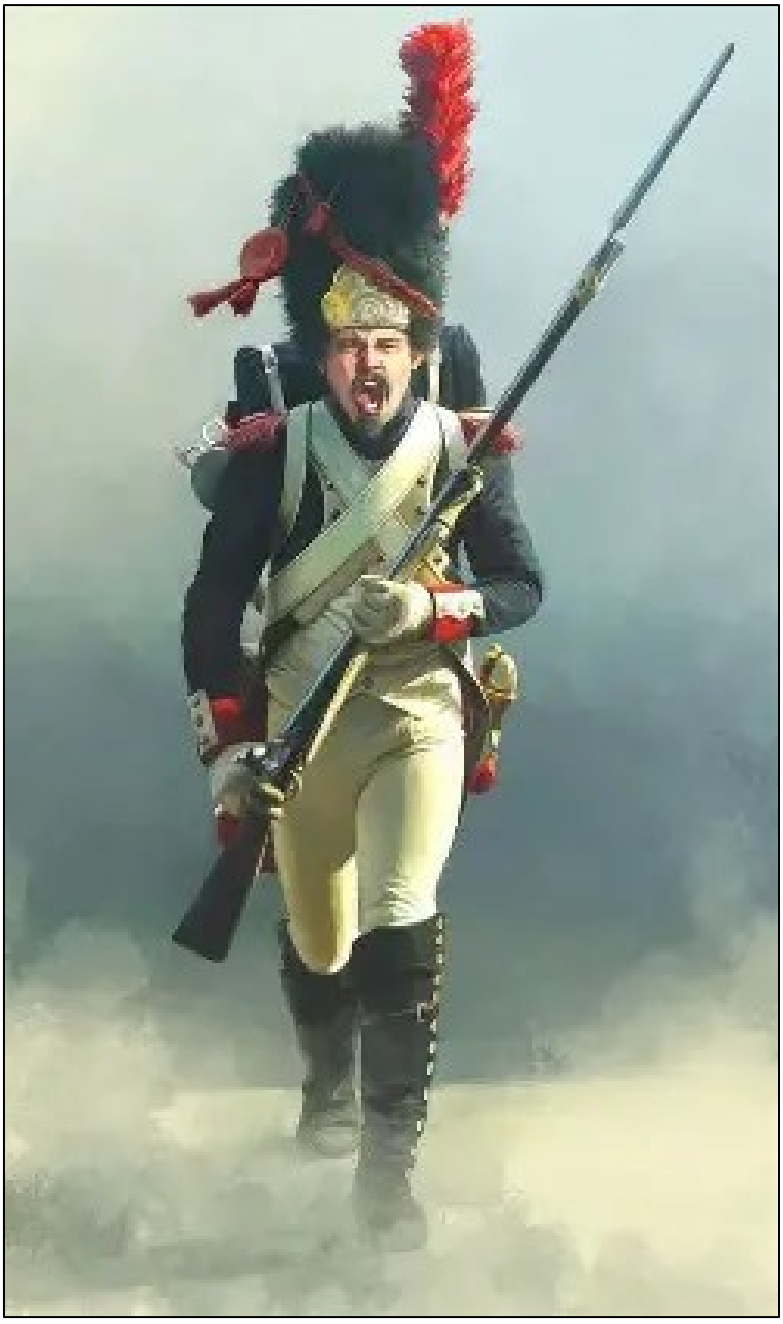

© Carine Bonneux – Kozen, april 2026

Napoleonsoldaten uit Kozen

Kort na de Franse revolutie in juli 1789 verjoegen Luikse revolutionaire groepen de prins-bisschop van Luik. In 1792 kwamen Franse revolutionaire troepen aan, maar Oostenrijk heroverde het prinsbisdom Luik in 1793 en de prins-bisschop kwam terug. In 1794 versloegen de Franse troepen de Oostenrijkse en Zuid-Nederlandse troepen en in oktober 1795 werd het vroegere prinsbisdom Luik geannexeerd door de Eerste Franse Republiek. Onmiddellijk na de Franse Revolutie had Frankrijk de dienstplicht ingevoerd, die nu ook in onze contreien van kracht werd. Tijdens de laatste fase van de Franse revolutie kwam Napoleon aan de macht. Hij voerde verschillende oorlogen in Europa om zijn invloed uit te breiden en had daarvoor een groot leger nodig. Talrijke jonge mannen werden onder dwang ingelijfd in de legers van Napoleon om ergens in Europa te strijden tegen de vijanden van Frankrijk. Van velen van hen ontving men in hun geboorteland nooit nog een teken van leven en vaak evenmin een bericht van overlijden. Van vijf jonge mannen uit Kozen weten we dat ze als soldaat in dienst van het Franse leger gestorven zijn: Sylvester Briels, Willem Deckers, Louis Ilsbroukx en Jacobus Reymen. De vermisten van wie nooit nog iets vernomen werd waren Pierre Jean Bonneux, François Gilis, Pierre Jean Ilsbroukx, Henri Melders, Jean Schreurs, Laurent Schreurs, Martin Vrijdaghs.

Na de definitieve nederlaag van Napoleon in Waterloo werden de Franse legers ontbonden. Voor veel soldaten betekende dat een lange reis naar huis, terwijl sommigen "in den vreemde" bleven wonen. Dat was het geval voor Jean Bonneux, van wie we weten dat hij in 1834 in Pruisen woonde.

In oktober 1814 en in maart 1815 stuurde de Nederlandse regeringscommissaris Van Panhuys een omzendbrief aan de burgemeesters van het departement Nedermaas, met het verzoek hem een lijst te bezorgen van alle militairen die teruggekeerd waren uit het Napoleontische leger. Burgemeester Bernard Esselen stuurde een korte lijst, van vijf jonge mannen die naar Kozen waren teruggekeerd en er woonden: Guillaume Devivier, Pierre Hoebreghs, Henri Leemans, Guillaume Vanleeuw en Chretien Wanten. Henri Cleeren was ook teruggekeerd naar Kozen, maar hij was in 1813 op jonge leeftijd overleden. Enkele soldaten geboren te Kozen waren inmiddels verhuisd: Lambert Bamps naar Nieuwerkerken, Guillaume Driesmans naar Herk-de-Stad en Jean Vandenberg naar Sint-Truiden.

Hieronder volgt een overzicht van al deze soldaten van Napoleon. Van enkelen die behouden huiswaarts keerden wonen er in Nieuwerkerken nog altijd afstammelingen.

BAMPS Lambert ° Kozen 19-7-1781 † Nieuwerkerken 15-9-1847

3e régiment d'infanterie de ligne, 1807-1811

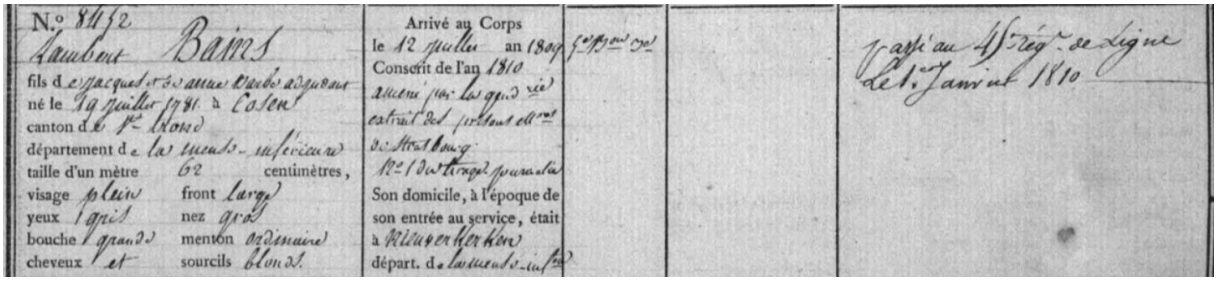
N.° 8452
Lambert Bamps
fils de Jacques ... Barbe Adjudant
né le 19 juillet 1781 à Cosen
canton de 2e Tirlemont
département de la Meuse-Inférieure
taille d'un mètre 62 centimètres,
visage plein front large
yeux gris nez gros
bouche grande menton ordinaire
cheveux et sourcils blonds.

Arrivé au Corps
le 12 juillet an 1809
Conscrit de l'an 1810
Son domicile, à l'époque de son entrée au service, était à Nieuwerkerken
départ. de la Meuse-Inf.

Passé au 45e Régt de Ligne
le 1er Janvier 1810

Lambert werd geboren te Kozen op 19 juli 1781 als zoon van Jacobus Bamps en Anna Barbara Adjudant. In 1794 stierf zijn moeder Anna Barbara en zijn vader verhuisde naar Nieuwerkerken, waar hij in 1813 hertrouwde met Anna Bierweerts. Lambert arriveerde in het korps op 12 juli 1809 en was toen gedomicilieerd in Nieuwerkerken. In januari 1810 werd hij van het 3e naar het 45e regiment overgeplaatst. Lambert was 1,62 meter groot; hij had blond haar, grijze ogen, een dikke neus en een

grote mond. Enkele jaren na zijn terugkeer trouwde hij op 30 januari 1817 te Nieuwerkerken met Ida Joris. Zij bleven daar wonen en hij werkte als slotenmaker. Lambert en Ida kregen vier kinderen:

Jacobus, Anna Gertrude, Maria Catharina en Lambert. Van hen wonen er nog afstammelingen in Nieuwerkerken. Hun dochter Maria Catharina, geboren te Nieuwerkerken op 30 december 1821, kreeg als ongehuwde moeder twee kinderen: Anna Maria en Maximinus Bamps. Maximinus huwde met Maria Helena Renaers en hun zoon Jozef, geboren te Nieuwerkerken op 14 december 1896, was één van de weggevoerden van 1914-1918. Op 29 augustus 1931 huwde Jozef Bamps te Binderveld met Maria Celestina Bangels. Zij kregen één dochter Madeleine. Zij was gehuwd met Jozef Vaes, burgemeester van Kozen van 1962 tot 1964, en hun dochter is Alida Vaes.

BONNEUX Jean ° Kozen 9-4-1792 † onbekend

88e régiment d'infanterie de ligne 1809-1812, fusilier

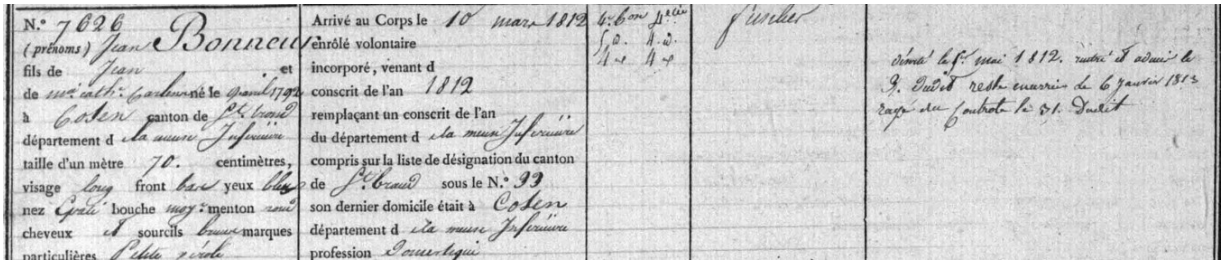
N.° 7626
(prénoms) Jean Bonneu
fils de Jean et
de [illegible] né le [illegible]
à Coxen canton de [illegible]
département d [illegible]
taille d'un mètre 70. centimètres,
visage long front bas yeux bleus
nez gros bouche moy.e menton rond
cheveux X sourcils bruns marques
particulières
Arrivé au Corps le 10 mars 1812
enrôlé volontaire
incorporé, venant d
conscrit de l'an 1812
remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du canton
de [illegible] sous le N.° 93
son dernier domicile était à Coxen
département d
profession
fusilier
Déserté le 1.er mai 1812. rentré et admis à
3. Duhot reste enregistré le 6 janvier 1813
Exp.n du Combat le 21. Duhot

Jan werd geboren te Kozen op 9 april 1792 als jongste zoon van Jan Bonneux en Maria Catharina Carlens. Bij de conscriptie van 1812 trok Jan een ongunstig lot en hij moest zich op 10 maart 1812 voor dienst melden in het leger van Napoleon. In zijn dossier staat dat hij in mei 1812 deserteerde, maar dat hij weer in dienst kwam tot januari 1813. Jan was 1,70 meter groot; hij had bruin haar en blauwe ogen. In de memorie van aangifte van de nalatenschap van zijn vader Jan werd hij vermeld bij de erfgenamen als "Jean Boneur woonende in Pruyssen". Misschien had hij daar een meisje leren kennen en heeft hij voor een stamlijn Bonneux in Duitsland gezorgd

BONNEUX Pierre Jean ° Kozen 7-10-1794 † onbekend

95e régiment d'infanterie de ligne 1812-1813, fusilier

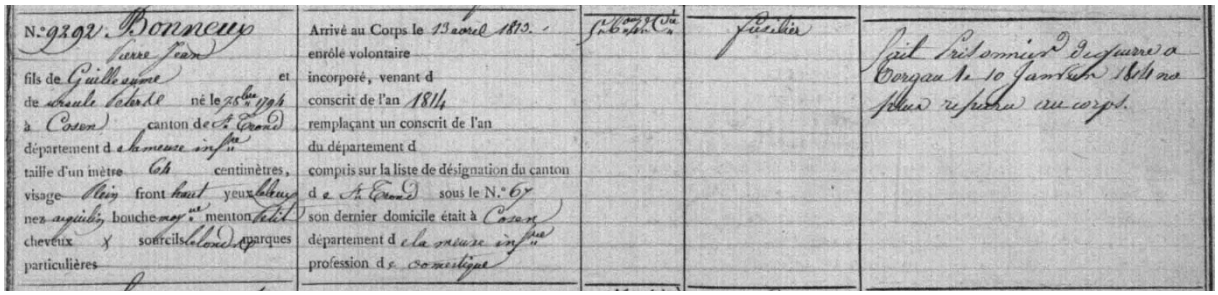
N.° 9202. Bonneux
Pierre Jean
fils de Guillaume et
de Ursule Peeters né le 7.bre 1794
à Coxen canton de [illegible]
département d [illegible]
taille d'un mètre 64 centimètres,
visage ovale front haut yeux bleus
nez aquilin bouche moy.e menton petit
cheveux X sourcils blonds marques
particulières
Arrivé au Corps le 13 avril 1813.
enrôlé volontaire
incorporé, venant d
conscrit de l'an 1814
remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du canton
de [illegible] sous le N.° 67
son dernier domicile était à Coxen
département d
profession
fusilier
Fait prisonnier de guerre à
Torgau le 10 janvier 1814 ne
peut rejoindre au corps.

Pieter Jan werd geboren te Kozen op 7 oktober 1794 als zoon van Willem Bonneux en Ursula Peeters. Hij was een neef van soldaat Jean Bonneux. Pieter Jan had de pech dat ook hij als loteling op 13 april 1813 dienst moest nemen in het leger van Napoleon. Bij het signalement in zijn dossier staat dat hij 1m64 was en blauwe ogen, een fijne neus, een middelmatige mond en een kleine kin had. Bij de reden van vertrek staat dat hij op 10 januari 1814 krijgsgevangen genomen werd bij de slag in Torgau en niet meer terugkeerde. Mogelijk overleed hij in krijgsgevangenschap.

BRIELS Sylvester ° Kozen 11-5-1784 † Spittelberg Wenen (Oostenrijk) 4-2-1810

72e régiment d'infanterie de ligne, 1807-1810, fusilier

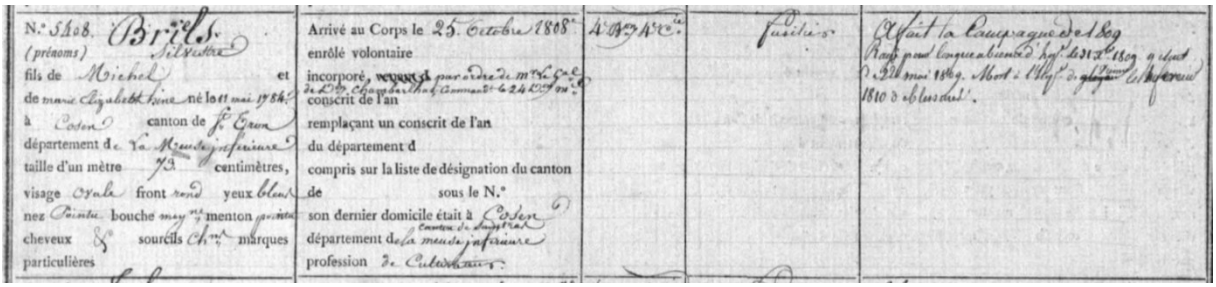

N.° 5408. Briels (prénoms) Silvestre fils de Michel et de marie Elizabeth Henen né le 11 mai 1784 à Coxen canton de St Trond département de la Meuse inférieure taille d'un mètre 73 centimètres, visage ovale front rond yeux bleus nez pointu bouche moy.ne menton pointu cheveux ch.s sourcils ch.s marques particulières

Arrivé au Corps le 25 octobre 1808 enrôlé volontaire incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de sous le N.° son dernier domicile était à Coxen département de la meuse inférieure profession de Cultivateur

Fusilier

A fait la Campagne de 1809 Rallié pour longue maladie à l'hôpital de Wienne le 31 mai 1809. Mort à Wienne à l'hôpital le 4 février 1810 d'Hydropisie.

Sylvester werd geboren te Kozen op 11 mei 1784 als zesde kind van Michael Briels (Brilkens) en Elisabeth Henen. Zijn peter en meter waren Sylvester Wendelen en Joanna Henen. Zijn ouders waren op 14 februari 1773 in Kozen gehuwd en uit hun huwelijk werden in totaal 10 kinderen geboren. Sylvester arriveerde in het korps op 25 oktober 1808. Hij was 1,73 meter groot; hij had kastanjebruin haar, blauwe ogen en een puntige neus. Sylvester werd ingezet als geweerschutter. In de tijd van Napoleon werd voor elke soldaat die niet tot een keurcompagnie behoorde de term "fusilier" (soldaat met een geweer) gebruikt. Sylvester vocht mee in de campagne van Napoleon tegen Oostenrijk in 1808-1809. Hij overleed in een hospitaal in Spittelberg in de buurt van Wenen, ten gevolge van verwondingen opgelopen in de strijd. Zijn overlijden werd opgetekend in het register van de burgerlijke stand van Kozen.

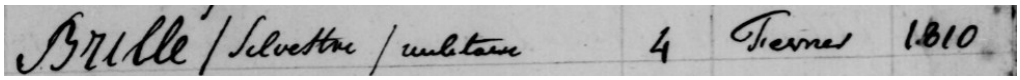

Brille / Silvestre / militaire 4 Février 1810

CLEEREN Henri ° Kozen 24-3-1791 † Kozen 22-9-1813

146e régiment de Ligne 6e Bataillon, fusilier

Henri werd geboren te Kozen op 24 maart 1791 als zoon van Gerard Cleeren uit Kozen uit zijn derde huwelijk met Maria Christina Maris uit Stevoort. Zijn peter en meter waren Willem Lievesoens en Gertrudis Vannitsem. Henri kon naar huis keren maar was mogelijk ziek of gewond. Kort na zijn terugkeer overleed hij op 22-jarige leeftijd in de Breestraat, in het huis Chretien Vanleeuw die met zijn zus Elisabeth gehuwd was. Zijn overlijden werd aangegeven door zijn buren Jan Vrijdaghs en Jan Mommen.

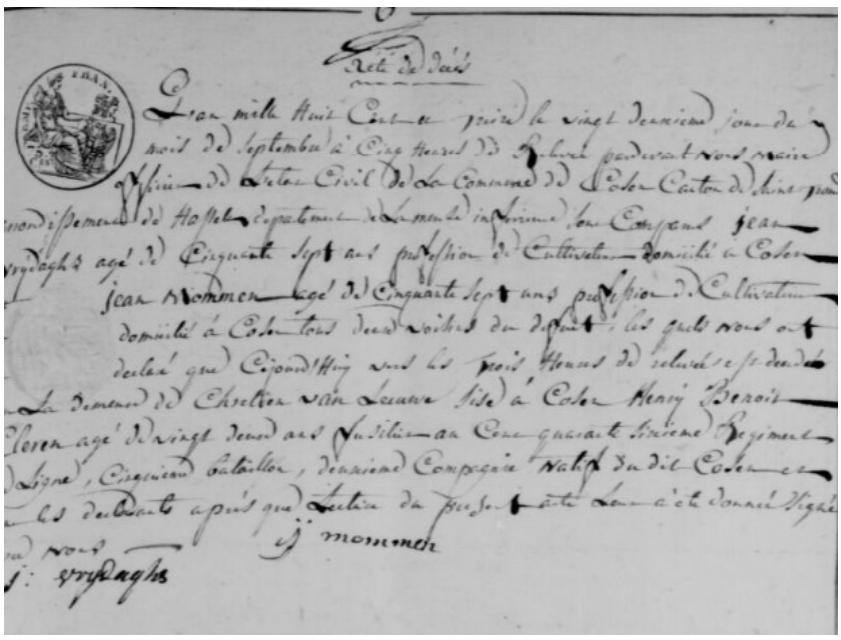

Acte de Décès

L'an mille huit Cent treize le vingt deuxieme jour du mois de Septembre à cinq heures du Soir pardevant nous maire officier de l'etat Civil de la Commune de Coxen Canton de St Trond ... Jean Mommen ... Jean Vrijdaghs ... Jean Mommen ... domicilié à Coxen tous deux voisins du defunt ... lesquels nous ont declaré que Cejourd'hui vers les trois heures du matin ... Henri Cleeren ... fils ... de Chrétien van Leuven ... à Coxen ... Jean Mommen

j: vrijdaghs

DECKERS Willem ° Kozen 4-8-1785 † Castelfranco Veneto (Italië) 2-6-1807

Cavalerie

Willem werd geboren te Kozen op 4 augustus 1785 als zoon van Petrus Deckers van Melveren en zijn tweede vrouw Marie Baus. Zijn peter en meter waren Willem Lox en Christina Baus. De pastoor noteerde in de doopakte dat de ouders niet van Kozen waren. Vader Petrus Deckers overleed te Kozen op 19 oktober 1786. Willem overleed aan koorts in een hospitaal in Castelfranco Veneto, gelegen in de Italiaanse provincie Treviso ongeveer 40 kilometer ten noordwesten van Venetië.

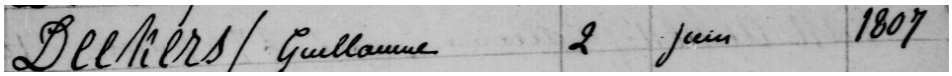
Deckers / Guillaume 2 juin 1807

DEVIVIER Willem ° Kozen 30-5-1792 † Kozen 6-12-1810

Artillerie à pied de la jeune garde

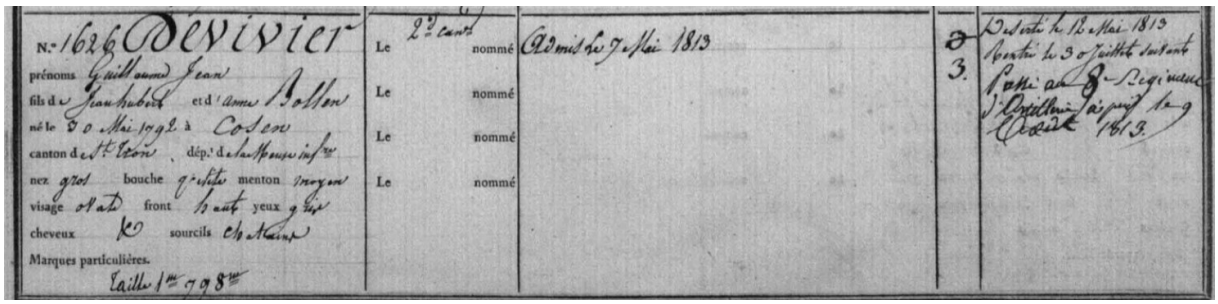
N.° 1626 Devivier
prénoms Guillaume Jean
fils d Jean Hubert et d Anne Bollen
né le 30 Mai 1792 à Cosen
canton d St Trond dép.t d la Meuse inf.re
nez gros bouche grande menton moyen
visage ovale front haut yeux gris
cheveux ch.s sourcils ch.s
Marques particulières.
Taille 1.m 798.mm
Le 2.e cant. nommé Admis le 7 Mai 1813
3.
Parti le 13 Mai 1813 Arrivé le 30 Juillet suivant Passé au 8.e Regiment d'Artillerie à pied le 9 Août 1813.

Willem werd geboren te Kozen op 30 mei 1792 als zoon van Joannes Hubert Devivier uit Schurhoven en Anna Bollen uit Kozen. Zij waren op 25 april 1775 in Kozen gehuwd en uit hun huwelijk werden acht kinderen geboren. Na twee dienstjaren mocht Willem naar huis terugkeren om zijn moeder te helpen die weduwe was. Helaas overleed hij op jonge leeftijd in december 1810, in hun huis in Kozen. Zijn overlijden werd aangegeven door zijn buren Jean Houbrechts en Guillaume Philippaerts. De familie Devivier verdween later uit Kozen.

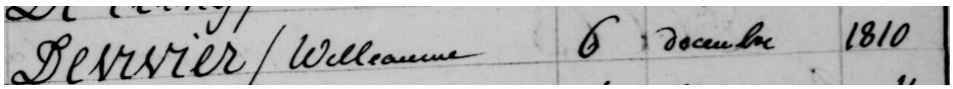
Devivier / Wilhaume 6 décembre 1810

DRIESMANS Guillaume ° Kozen 20-9-1794 † Herk-de-Stad 12-2-1868

131e régiment d'infanterie de ligne 1811-1813 - régiment de l' Île de Walcheren 1812-1813

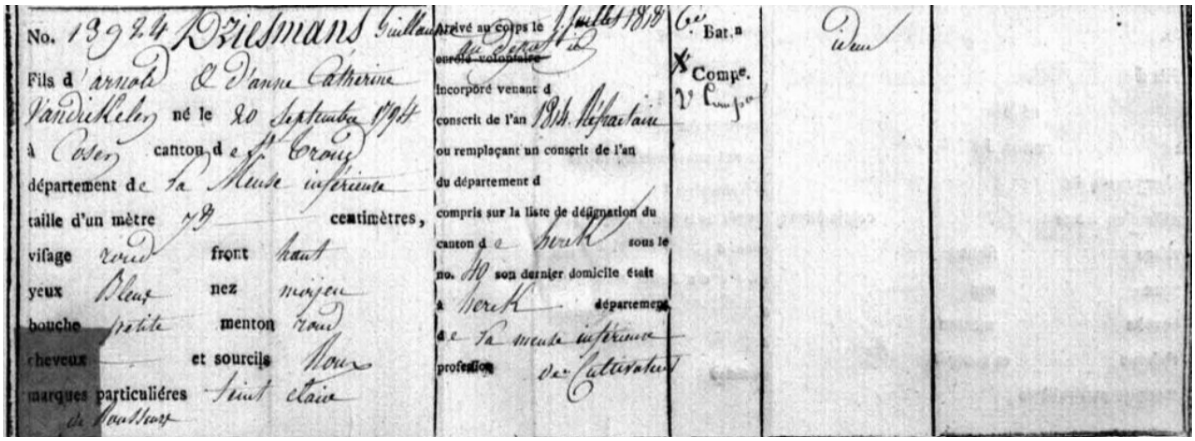
No. 13924 Driesmans Guillaume
Fils d Arnold & d Anne Catherine Vandiesselen né le 20 Septembre 1794
à Cosen canton d St Trond
département de la Meuse inférieure
taille d'un mètre 778 centimètres,
visage rond front haut
yeux bleus nez moyen
bouche petite menton rond
cheveux et sourcils bruns
marques particulières Saint Claire
Arrivé au corps le 1 Juillet 1813 6.e Bat.n
Incorporé venant d
conscrit de l'an 1813 Sédentaire
ou remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du
canton d Herck sous le
no. 19 son dernier domicile était
à Herck département
de la Meuse inférieure
profession de Cultivateur
X Compe.

Guillaume werd geboren te Kozen op 20 september 1794 als zoon van Arnoldus Driesmans en Anna Catharina Vandikkelen. Zij waren al verhuisd naar Herk-de-Stad toen Guillaume werd uitgeloot. Hij had het geluk dat hij veilig naar huis kon keren. Op 16 februari 1824 huwde hij in Herk-de-Stad met Anna Maria Druegmans, daar geboren op 23 maart 1797 als dochter van Joseph Druegmans (Droogmans) en Anna Maria Pollaris. De ouders van bruid en bruidegom waren aanwezig bij hun huwelijk. Ze woonden allen in Herk-de-Stad en waren allen landbouwers. Anna Maria overleed te Herk-de-Stad op 25 augustus 1865 en Guillaume op 12 februari 1868. Zijn achterkleinzoon Jean Driesmans trouwde in 1941 te Stevoort met Julia Vanstraelen, geboren te Kozen als dochter van Jozef Vanstraelen en Bertha Vrijdaghs.

GILIS François ° Kozen 24-1-1794 † onbekend

75e régiment d'infanterie de ligne, 1812-1813

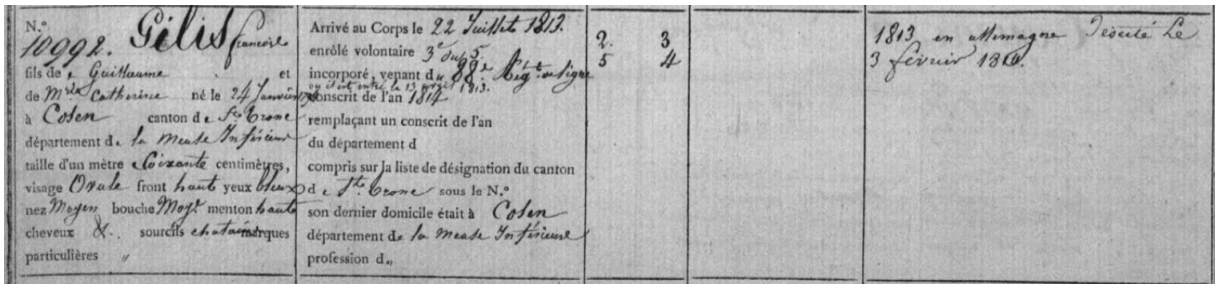
N.° 10992. Gilis François
fils de Guillaume et de Marie Catherine né le 24 Janvier à Cozen canton de Ste Croix département de la Meuse Inférieure
taille d'un mètre Soixante centimètres, visage Ovale front haut yeux bleux nez Moyen bouche Moyt menton haut cheveux & sourcils chatain marques particulières
Arrivé au Corps le 22 Juillet 1813.
enrôlé volontaire 3 Aug 5
incorporé, venant du 88e Rgt de ligne
conscrit de l'an 1814
remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du canton d Ste Croix sous le N.°
son dernier domicile était à Cozen
département de la Meuse Inférieure
profession d.
3 4
1813 en allemagne Déserté Le 3 février 1814.

François werd geboren te Kozen op 24 januari 1794 als zoon van Joannes Gilis en Joanna Gertrudis Carlens[1]. Hij was een kleinzoon van Cornelis Gilis en Barbara Bonneux. Op 13 april 1813 arriveerde hij in het leger in het 88e regiment. Op 22 juli 1813 werd hij overgeplaatst en naar het front in Duitsland gestuurd. Hij deserteerde op 3 februari 1814 en er werd nooit meer iets van hem vernomen.

HOUBREGTS Pierre ° Kozen 1-8-1793 † Nieuwerkerken 10-5-1875

Petrus werd geboren te Kozen op 1 augustus 1793 als zoon van Lambert Houbregts (Hoeberechts, Hoebrechts) en Anna Maria Stiers. Hij trad op 12 oktober 1815 in het huwelijk met Anna Maria Christiaens, geboren te Nieuwerkerken op 20 juni 1784 als dochter van Joannes Christiaens en Anna Wilms. Zij vestigden zich op de Grote Dries in Nieuwerkerken, waar Anna Maria overleed op 3 december 1842 en Petrus op 10 mei 1875. Zijn overlijden werd aangegeven door zijn zoon Henricus Hoebrechts, 53 jaar, en zijn buur Jean Arnold Plevoets.

ILSBROUKX[2] Louis ° Kozen 18-3-1791 † Veere (Holland) 9-7-1813

Louis (Joannes Ludovicus) werd geboren te Kozen op 18 maart 1791 als zoon van Joannes Elsbroukx en Marie Elisabeth Iven uit Stevoort. Zijn peter en meter waren Joannes Ludovicus Leurs uit Kermt en Maria Elisabeth Ilsbroukx. Hij was een broer van Jacobus Ilsbroeks, de vader van Pudentia die trouwde met mijn betovergrootvader Jan Bonneux. Louis overleed in Veere (Holland), zijn overlijden werd opgetekend in het register van de burgerlijke stand van Kozen.

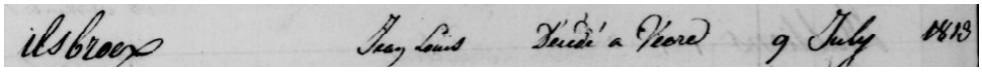
Ilsbroex Jean Louis Décédé a Veere 9 July 1813

[1] Volgens het parochieregister werd hij geboren als zoon van Joannes Gilis en Joanna Gertrudis Carlens, en niet Guillaume Gilis en Maria Catharina n.n. zoals in zijn militair dossier staat.
[2] Andere schrijfwijzen: Elsbrouks, Ilsbrouckx, Ilsbroekx.

ILSBROUKX Pierre Jean ° Kozen 15-12-1791 † onbekend

37° régiment d'Infanterie de ligne 1809-1812

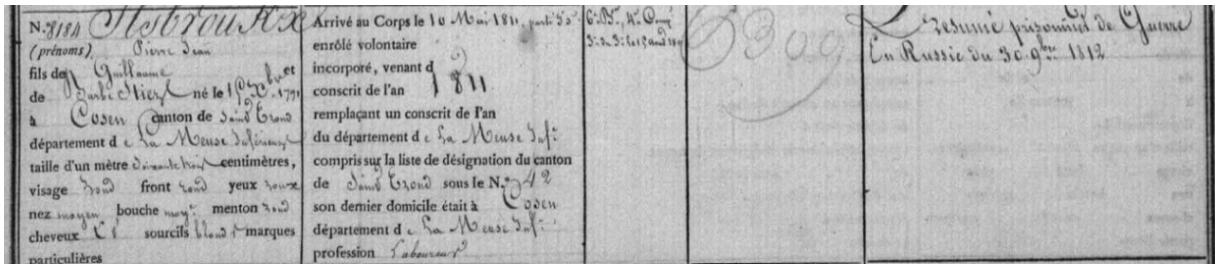
N° 3189 Ilsbrouckx (prénoms) Pierre Jean
fils de Guillaume et de Barbe Stiers né le 15 Xbre 1791
à Cozen canton de Saint Trond
département de la Meuse Inférieure
taille d'un mètre cinquante huit centimètres,
visage rond front rond yeux roux
nez moyen bouche moyenne menton rond
cheveux châtains sourcils blonds marques particulières

Arrivé au Corps le 10 Mai 1811, partis 55
enrôlé volontaire
incorporé, venant de
conscrit de l'an 1811
remplaçant un conscrit de l'an
du département de la Meuse Inf.
compris sur la liste de désignation du canton
de Saint Trond sous le N.° 212
son dernier domicile était à Cozen
département de la Meuse Inf.
profession Laboureur

Retraite prisonnier de Guerre
En Russie le 30 9bre 1812

Pierre Jean (Petrus Joannes) werd geboren te Kozen op 15 december 1791 als zoon van Guillaume Ilsbroukx uit Stevoort en Barbara Stiers van de Pelenderhoeve uit Kozen. Hij was de oudere broer van Lambert Ilsbroekx die huwde met Catharina Bonneux, dochter van Frans Bonneux en Aldegonde Coemans. Pierre Jean vervoegde het leger in mei 1811 en werd naar het oostfront gestuurd. Zijn dossier vermeldt dat hij vermoedelijk op 30 november 1812 in Rusland krijgsgevangen werd genomen. In elk geval keerde hij niet meer naar huis terug.

LEEMANS Henri ° Kozen 11-2-1793 † Kozen 23-3-1825

72e régiment d'infanterie de ligne 1812-1813

Henri werd geboren te Kozen op 11 februari 1793 als zoon van Henricus Leemans uit Kozen en Anna Maria Delette uit Melveren. Op 7 mei 1823 huwde Henri te Kozen met Margaretha Goots. Zij woonden in de Opcosenstraat bij haar vader, die weduwnaar was. Henri stierf op 23 maart 1825, slechts 32 jaar; zijn overlijden werd aangegeven door zijn schoonvader Arnold Goots en zijn buur Pieter Jan Meeuwis. Margaretha stierf op 5 februari 1827, slechts 28 jaar; haar overlijden werd aangegeven door haar buren Frans Nulens en Willem Selis. In dit korte huwelijk werd slechts één zoon geboren: Jan Hendrik Leemans (° te Kozen op 3 maart 1824) was al voor zijn drie jaar een wees en in 1832 stierf ook zijn grootvader Arnold. Mogelijk werd de jongen opgevoed door zijn tante Elisabeth Leemans, die gehuwd was met Henri Motmans. Jan Hendrik huwde te Kozen op 25 februari 1851 met Maria Agnes Gerardts en zij kregen drie kinderen: Petrus Joannes die naar Tessenderlo verhuisde, Anna Elisabeth en Joannes die naar As verhuisde. Anna Elisabeth Leemans[3] huwde in Kozen met Hendrik Vaes en zij bleven in de Opcosenstraat wonen. De familie Vaes heeft jarenlang daar gewoond en hun eigendom kwam dus oorspronkelijk door erfenis van de familie Leemans. Via zijn kleindochter Anna Elisabeth liet Napoleonsoldaat Henri Leemans talrijke afstammelingen na in Nieuwerkerken en omgeving. Onder meer: de kinderen van Fons Vaes, Luc Vaes (ere-schepen en zoon van Edgard Vaes), fruitteler Luc Vaes (zoon van Firmin Vaes), Danny Appeltans (zoon van Clothilde). En ook Alida Vaes, die dus afstamt van twee Napoleon soldaten.

[3] Zie Familie Vaes te Kozen

MELDERS Henry ° Kozen 26-5-1790 † onbekend

3e régiment d'infanterie de ligne, 1807-1811

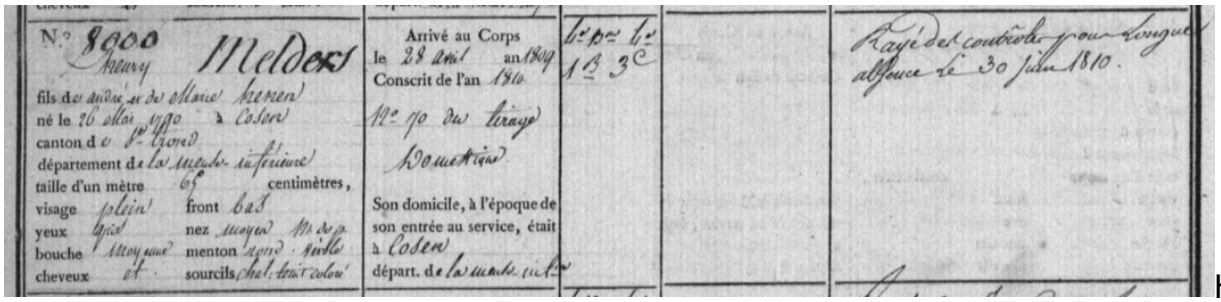
N.° 8900 Melders Henry
fils de André et de Marie Heenen
né le 26 mai 1790 à Cosen
canton de St. Trond
département de la Meuse-inférieure
taille d'un mètre 69 centimètres,
visage plein front bas
yeux gris nez moyen
bouche moyenne menton rond
cheveux et sourcils chat. brun
Arrivé au Corps le 28 avril an 1809
Conscrit de l'an 1810
N.° 70 du tirage
Domicile
Son domicile, à l'époque de son entrée au service, était à Cosen départ. de la Meuse-inf.
6.e p.e 6.e
1 B 3.e
Rayé des contrôles pour congé absence le 30 juin 1810.

Henri werd geboren te Kozen op 26 mei 1790 als zoon van kleermakers André Melders en Marie Heenen. Zij hadden zes kinderen: Elisabeth, Anna Maria, Guillaume, Henri, Marie en Anna Catharina. Henri kwam in het leger aan op 28 april 1809, maar werd op 30 juni 1810 geschrapt wegens lange afwezigheid. Van hem ontbreekt elk spoor.

REYMEN[4] Jacques ° 27-2-1789 † Antwerpen 19-11-1813

131e régiment d'infanterie de ligne, 1811-1813 - régiment de l' Île de Walcheren 1812-1813

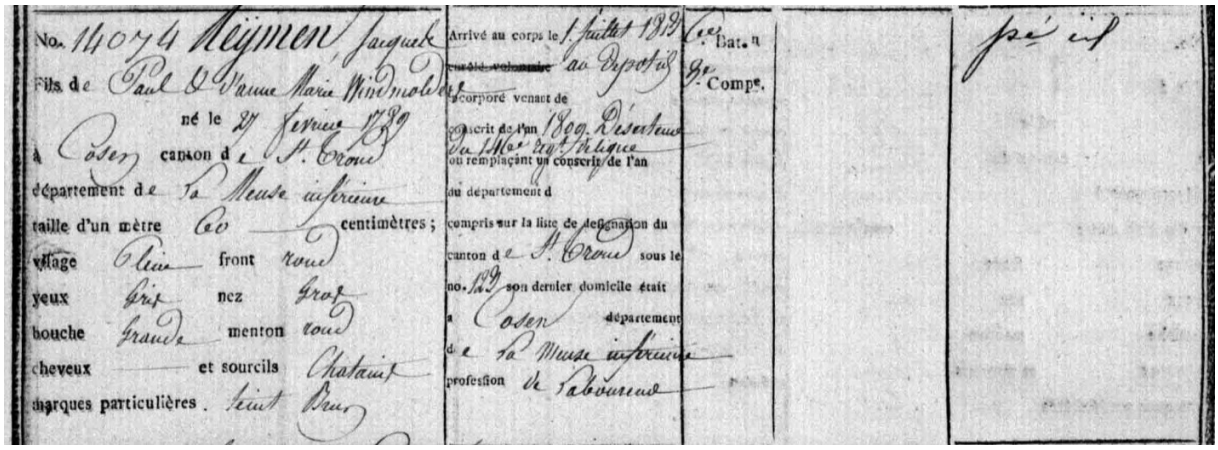
No. 14074 Reymen Jacques
Fils de Paul et de Anne Marie Wintmolders
né le 27 février 1789
à Cosen canton de St. Trond
département de la Meuse inférieure
taille d'un mètre 1.60 centimètres;
visage plein front rond
yeux gris nez gros
bouche grande menton rond
cheveux et sourcils Chatains
marques particulières. teint brun
Arrivé au corps le 1 juillet 1809 au Dépôt
corps volontaire
Bat.n
Gr. Compe.
Conscrit de l'an 1809 Déserteur
de la 1.re Cie du 7.e Régiment
ou remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du
canton de St. Trond sous le
no. 139 son dernier domicile était
à Cosen département
de la Meuse inférieure
profession de Tabetier
pré inf

Jacques of Jacobus werd geboren te Kozen[5] op 27 februari 1789 als oudste zoon van Paulus Reymen en Maria Wintmolders uit de Ridderstraat. Zijn peter en meter waren Leonard Jeuris en Elisabeth Reymen. In juni 1809 had Jacques zijn zus Maria Josephina verloren en in juni 1812 stierf zijn moeder Maria. Jacques moest in militaire dienst, als fuselier in het 131e regiment infanterie in Antwerpen. Tijdens zijn legerdienst werd hij zwaar ziek en op 10 november 1813 werd hij opgenomen in het militair hospitaal in Antwerpen. Negen dagen later overleed hij daar aan longtering.

[4] Zie Familie Ruymen te Kozen

[5] In zijn militair dossier staat dat hij te Sint-Truiden geboren werd maar volgens het parochieregister werd hij in Kozen geboren.

SCHREURS[6] Jean ° Kozen 15-9-1788 † onbekend

17e régiment d'infanterie de ligne, 1807-1811

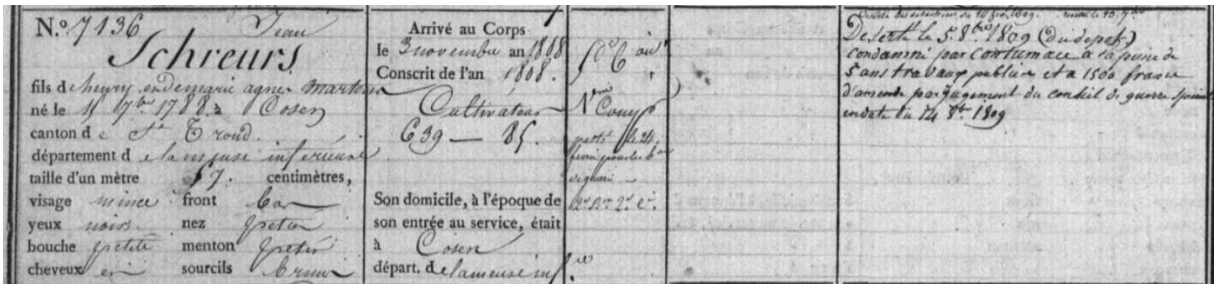
N.° 7136 Jean
Schreurs
fils d Henry et Agnes Martens
né le 15 7bre 1788 à Cosen
canton d St Trond
département d la Meuse inférieure
taille d'un mètre 57 centimètres,
visage ovale front ba
yeux noirs nez Grecq
bouche petite menton Grecq
cheveux et sourcils Brun
Arrivé au Corps
le 3 novembre an 1808
Conscrit de l'an 1808.
Cultivateur
639 — 85.
Son domicile, à l'époque de son entrée au service, était à Cosen départ. de la Meuse inf.
Déserté le 5 8bre 1809 (du dépôt)
condamné par contumace à la peine de 5 ans de travaux publics et à 1500 francs d'amende par jugement du conseil de guerre spécial en date du 14 8bre 1809

Jean (Joannes) werd geboren te Kozen op 15 september 1788 als zoon van Henricus Schreurs en Agnes Martens, die in de hoeve Op de Berg (Bergstraat) woonden. Zijn peter en meter waren Joannes Schreurs en Anna Catharina Martens. Joannes trok een slecht lot en moest naar het leger van Napoleon. Hij vervoegde het korps op 3 november 1808, maar deserteerde een jaar later op 5 november 1809. Daarvoor werd hij door het oorlogstribunaal op 14 november 1809 veroordeeld tot vijf jaar publieke werken en een boete van 1500 Fr. Hij keerde niet meer terug naar huis, want de erfenis van Henricus en Agnes werd later verdeeld tussen hun andere kinderen Henricus en Agatha. Jean's broer Henricus Schreurs werd onder Hollands bewind schepen van burgerlijke stand in het bestuur van burgemeester Frans Coemans. In 1825 werd hij door Willem I van Oranje benoemd tot burgemeester, een positie die hij bekleedde tot aan de eerste Belgische verkiezingen in oktober 1830. Na de verkiezingen van 1836 werd hij opnieuw burgemeester, deze keer onder Belgisch bewind.

SCHREURS[7] Laurent ° Brustem 11-2-1791 † onbekend

régiment de l' Île de Walcheren 1812-1813, fusilier

Laurent werd geboren te Brustem op 11 februari 1791 als zoon van Joannes Schreurs en Maria Gertrude Somers. Hij werd gedoopt te Kozen want zijn ouders woonden in Kozen. Zijn ouders hadden geen geluk want ze verloren hun drie kinderen. Hun oudste zoon Jean, geboren op 7 december 1785, overleed op 24-jarige leeftijd te Kozen op 30 maart 1810. Hun dochter Catharina, geboren te Brustem op 31 december 1787, overleed op 36-jarige leeftijd te Kozen op 29 september 1824. En hun jongste zoon Laurent moest als loteling naar het leger van Napoleon en zou niet meer terugkeren.

[6] Zie Familie Schreurs te Kozen, en Burgemeesters van de gemeente Kozen van 1830 – 1977
[7] Zie Familie Schreurs te Kozen

VANDENBERG Jean ° Kozen 4-7-1794 † Sint-Truiden 6-10-1872

131e régiment d'infanterie de ligne, 6e bataillon, 1811-1813

No. 1564 Vandenberghe Jean
Fils d Michel et de Gertrude
Put né le 4 juillet 1794
à Cozen canton d St Trond
département d la Meuse Inférieure
taille d'un mètre 57 centimètres,
visage ovale front Bas
yeux bleus nez moyen
bouche moyenne menton rond
cheveux et sourcils blonds
marques particulières
Arrivé au corps le 6 9bre 1813
enrôlé volontaire
incorporé venant d
conscrit de l'an 1814
ou remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du
canton d St Trond sous le
no. 23 son dernier domicile était
à Cozen département
d St Trond
profession Journalier
6 Bat.n
3e Compe.
a Joint Dom.e depuis
le 23 avril au 6
9bre même année
ici.

Jean werd geboren te Kozen op 4 juli 1794 als zoon van Michel Vandenberg uit Kozen en Gertrude Put uit Melveren. Zijn vader overleed een jaar na zijn geboorte in Kozen. Zij moeder hertrouwde met Pieter Jan Pels en ging weer in Melveren wonen. Toen Jean in 1813 in dienst ging, was hij gedomicilieerd in Kozen en hij werkte als dagarbeider. Jean hoorde bij de gelukkigen die terugkeerden van het front. Op 27 november 1833 trad hij te Sint-Truiden in het huwelijk met Anne Gertrude Lindekens. Zij kregen twee zonen, Jean Jacques en Pierre Jean. Jean overleed in Sint-Truiden op 78-jarige leeftijd.

VANLEEUW Guillaume[8] ° Kozen 24-10-1785 † Alken 21-8-1821

Guillaume werd geboren te Kozen op 24 oktober 1785 als zoon van schout Jan Vanleeuw en Anna Maria Vanleeuw. De pastoor noteerde in het doopakte dat zijn vader Jan de zoon was van Christiaan Vanleeuw en Magdalena Cosemans (van het Koetske) en zijn moeder Anna Maria de dochter van notaris Christiaan Vanleeuw en Maria Christina Froyen (van het Duifhuishof) en dat zij gehuwd waren met dispensatie wegens verwantschap in de derde graad. Na acht lange dienstjaren in het leger mocht Guillaume eindelijk naar huis. Als reden werd vermeld dat hij na krijgsgevangenschap in Engeland geen middelen van bestaan had. Op 20 januari 1818 huwde hij te Alken met Catharina Vanschoenbeek. Uit hun huwelijk werden twee zonen geboren in Alken: Jan op 4 april 1818 en Leo op 3 maart 1820. Guillaume mocht niet lang genieten van zijn huwelijksgeluk en zijn gezin, want hij stierf te Alken op 21 augustus 1821, slechts 35 jaar oud. Zijn weduwe Catharina hertrouwde te Kozen op 29 januari 1825 met Michael Briels.

[8] Zie Familie Vanleeuw te Kozen, en Het huis van de laatste schout van Kozen (Jef Bonneux)

VRIJDAGHS Martin ° Kozen 5-2-1790 † onbekend

3e régiment d'infanterie de ligne, 1807-1811

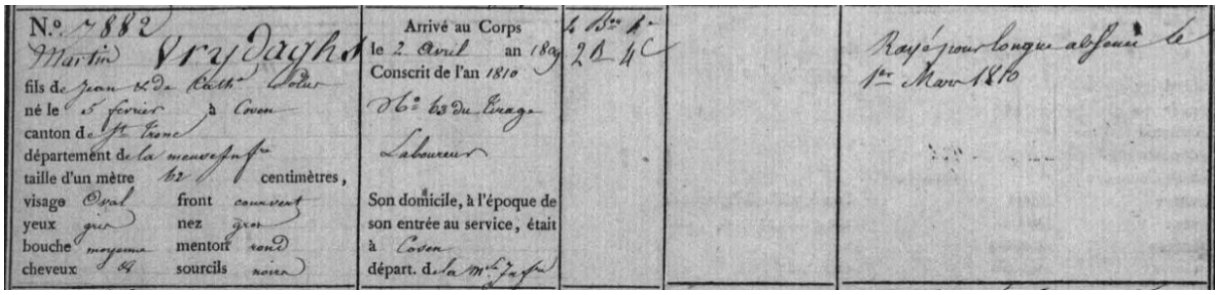

Martin werd geboren te Kozen op 5 februari 1790 als zoon van Jan Vrijdaghs en Anna Catharina Polus. Martin kwam in het leger aan op 2 april 1809, maar werd op 1 maart 1810 geschrapt wegens lange afwezigheid. Van hem ontbreekt verder elk spoor.

WANTEN[9] Christiaan ° Kozen 26-6-1794 † Kozen 16-10-1846

131e régiment d'infanterie de ligne, 1811-1813 - régiment de l' Île de Walcheren 1812-1813

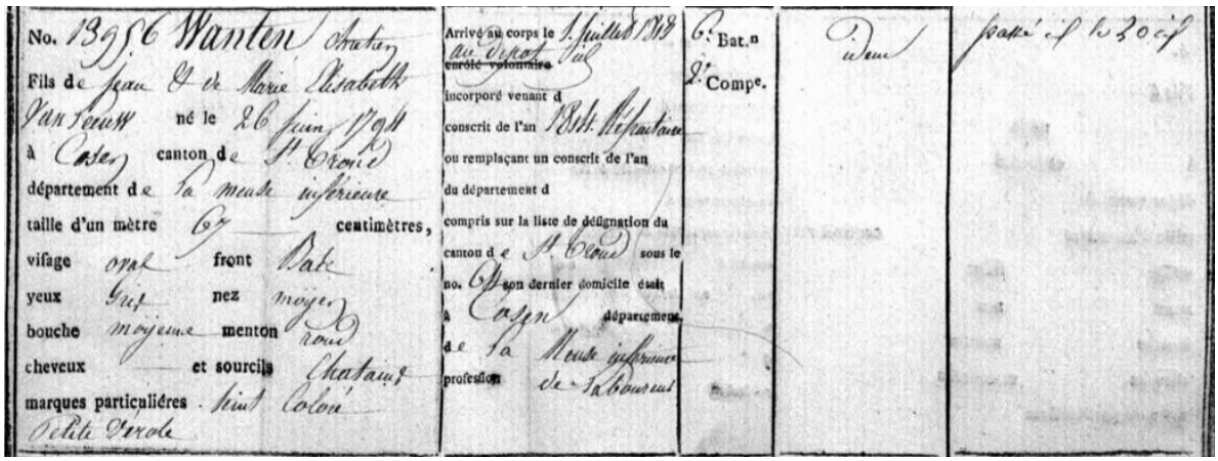

Christiaan werd geboren te Kozen op 26 juni 1794 als zoon van Joannes Wanten en Elisabeth Vanleeuw. In april 1815 keerde hij terug naar Kozen nadat hij één jaar in het leger gediend had. Als reden van vertrek werd opgegeven dat hij zijn ouders moest helpen op de boerderij. Op 31 juli 1823 trad hij te Kozen in het huwelijk met Anna Catharina Smets, dochter van Petrus Smets uit Wijer en Anna Vanstraelen uit Kozen. Zij kregen zeven kinderen, maar Christiaan's mannelijke stamlijn is uitgestorven omdat zijn oudste zoon pater werd en de twee andere zonen als kind stierven. Van zijn dochter Marcella Wanten, die gehuwd was met Pieter Esselen, wonen er nog altijd afstammelingen in Kozen. Na de onafhankelijkheid van België werd Christiaan de eerst verkozen burgemeester in Kozen van 1830 tot 1836. Hij overleed te Kozen op de leeftijd van 52 jaar, in zijn woning gelegen in de Breestraat Sectie A Nr. 51. Zijn overlijden werd aangegeven door zijn buren Pieter Jan Neven en Lambert Vandermeer

[9] Zie Familie Wanten 1 te Kozen, en Burgemeesters van de gemeente Kozen van 1830 – 1977

DE REKENINGEN VAN HET BUREEL VAN WELDADIGHEID VAN BINDERVELD, 1911-1925

Valère Grauwels, Rombout Nijssen en Ludo Vanrusselt

In iedere gemeente in ons land bestond er tot aan de gemeentefusies van 1976-1977 een Commissie voor Openbare Onderstand of COO. Vanaf 1977 werd de rol van de COO's overgenomen door de OCMW's. De COO's waren opgericht in 1926, als voortzetting van de voormalige Burelen van Weldadigheid en Commissies voor de Burgerlijke Godshuizen.

De Burelen van Weldadigheid, die in iedere gemeente instonden voor het verstrekken van hulp aan behoeftige inwoners van de gemeente, waren opgericht in 1797, toen België deel uitmaakte van de Franse Republiek. Oorspronkelijk werd er in elk kanton een Bureel van Weldadigheid opgericht, dat in het bezit gesteld werd van de bezittingen van de vroegere armentafels. In iedere gemeente bleef een hulpbureel bestaan. Dat stond in voor de verdelingen van hulp in de gemeente, maar moest daarvoor de middelen krijgen van het kantonnaal Bureel.

In 1822-1824 werden de wetten gepubliceerd die de inrichting inhielden van volwaardige Burelen van Weldadigheid in elke gemeente. Elk bureel verwierf de bezittingen die vroeger, voordat ons land bij de Franse Republiek gevoegd werd, aan de armentafel van die gemeente hadden toebehoord.

De werking van de Burelen van Weldadigheid was goed vergelijkbaar met die van de vroegere armentafels. Hun inkomsten kwamen grotendeels voort uit de pacht van hun landerijen, uit de betaling van oude renten en uit intresten van kapitalen die in staatswaardepapieren of bij aan de Staat verbonden spaarkassen belegd waren. De uitgaven bestonden zoals voorheen uit administratieve uitgaven, uitgaven voor het onderhoud van de bezittingen en vooral uit bedelingen en andere uitgaven ten voordele van de noodlijdenden in het eigen dorp.

Aan het einde van de negentiende eeuw werd het voor de Belgische overheid duidelijk dat de toenmalige organisatie van de armenzorg niet meer voldeed. Het duurde tot 1925, toen met de wet van 10 maart de Burelen van Weldadigheid en de Commissies voor de Burgerlijke Godshuizen – die tot dan toe de weeshuizen, hospitalen en rusthuizen hadden bestuurd – samengevoegd werden in een gemeentelijke Commissie voor Openbare Onderstand. Die nieuwe Commissie ging in 1926 in elke gemeente in België van start. In Binderveld, waar geen hospitaal, weeshuis of rusthuis was, en dus ook geen Commissie voor de Burgerlijke Godshuizen, bleef de verandering beperkt tot een naamsverandering.

In deze bijdrage wordt onderzocht hoe het in de periode van de Eerste Wereldoorlog gesteld was met de financiën van het Bureel van Weldadigheid van Binderveld. Om de cijfers uit de oorlogsjaren te kunnen vergelijken met die van voor en na de oorlog, beginnen wij dit onderzoek in 1911 en trekken het door tot 1925. Onze aandacht gaat vooral uit naar de vraag of er tijdens de oorlog meer mensen beroep deden op bijstand van het Bureel van Weldadigheid, of het Bureel tijdens de oorlog meer uitgaven moest doen en welke gevolgen dat eventueel had voor de financiële situatie van het Bureel.

De jaarrekeningen

Zoals ieder plaatselijk bestuur in de provincie, moest ook het Bureel van Weldadigheid van Binderveld jaarlijks een overzicht van zijn inkomsten en uitgaven ter controle aan het provinciebestuur voorleggen. Dat overzicht wordt de *jaarrekening* genoemd. De jaarrekening werd volgens een vast stramien op voorgedrukte formulieren opgesteld. De jaarrekeningen van de Limburgse Burelen van Weldadigheid worden in het Rijksarchief te Hasselt bewaard. Zij kunnen er in de leeszaal geraadpleegd worden[10].

Elke jaarrekening bestaat uit twee grote delen: een deel met de ontvangsten en een deel met de uitgaven. De ontvangsten worden opgesplitst in *gewone* ontvangsten, die jaarlijks terugkomen (pachten, intresten, toelagen) en *buitengewone* ontvangsten die enerzijds bestaan uit het saldo van het vorige jaar en uit uitzonderlijke inkomsten, zoals grote schenkingen, vrijgekomen beleggingen of de opbrengst van de verkoop van bomen of houtgewas op land van het Bureel. Bij de uitgaven wordt hetzelfde onderscheid gemaakt. *Gewone* uitgaven hebben te maken met de wedde van de ontvanger, uitdelingen aan hulpbehoevenden, tussenkomsten in hun uitgaven en vergoedingen aan een geneesheer en een vroedvrouw voor de diensten die zij aan de armen van de gemeente verlenen. *Buitengewone* uitgaven hebben te maken met het onderhoud van het patrimonium of met beleggingen. Ook een eventueel negatief saldo van de voorgaande jaarrekening wordt als een buitengewone uitgave beschouwd.

De jaarrekening wordt in de regel opgesteld in het voorjaar of de zomer van het jaar dat volgt op het jaar waarop de rekening betrekking heeft. De jaarrekening van 1911 bijvoorbeeld, werd op 1 juli 1912 door de ontvanger afgerond en ondertekend. Diezelfde dag werd zij ter goedkeuring voorgelegd aan de leden van het Bureel. Op 17 juli werd zij door de gemeenteraad goedgekeurd. Tot slot wordt de rekening grondig gecontroleerd en soms aangepast en verbeterd door het provinciebestuur en definitief vastgesteld door de Bestendige Deputatie. Voordat het zo ver was, was er meestal geruime tijd verlopen. De rekening voor 1911 werd op 7 maart 1913 door de Bestendige Deputatie definitief vastgesteld.

De goedkeuring door de Bestendige Deputatie volgt tot in 1918, wanneer de rekening voor 1917 goedgekeurd wordt, maximaal anderhalf jaar na het opstellen van de rekening. Daarna – het provinciebestuur heeft na de oorlog wellicht andere katten te geselen – lopen die termijnen van jaar tot jaar op tot in 1928, als de rekening voor 1923 pas na vier jaren goedgekeurd wordt. In de volgende jaren volgt de goedkeuring weer sneller.

[10] De jaarrekeningen van het Bureel van Weldadigheid van Binderveld kunnen er aangevraagd worden als Rijksarchief Hasselt, *Archief van het provinciebestuur. Toezicht op de armenbesturen*, nr. 282.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zette het Duitse bestuur de provinciegouverneur buiten spel. In zijn plaats werd een Duitse bestuurder aangesteld als *Präsident der deutschen Zivilverwaltung in der Provinz Limburg.* Die vervanger van de gouverneur heette Bazille. De jaarrekeningen voor 1913, 1914, 1915, 1916, en 1917, die tijdens de oorlogsjaren aan het provinciebestuur werden voorgelegd, werden in zijn naam goedgekeurd. De jaarrekening van het Bureel van Binderveld voor 1916 werd op 20 juli 1917 goedgekeurd door de Bestendige Deputatie die vergaderde onder voorzitterschap van een vervanger van Bazille, von Lavallade.

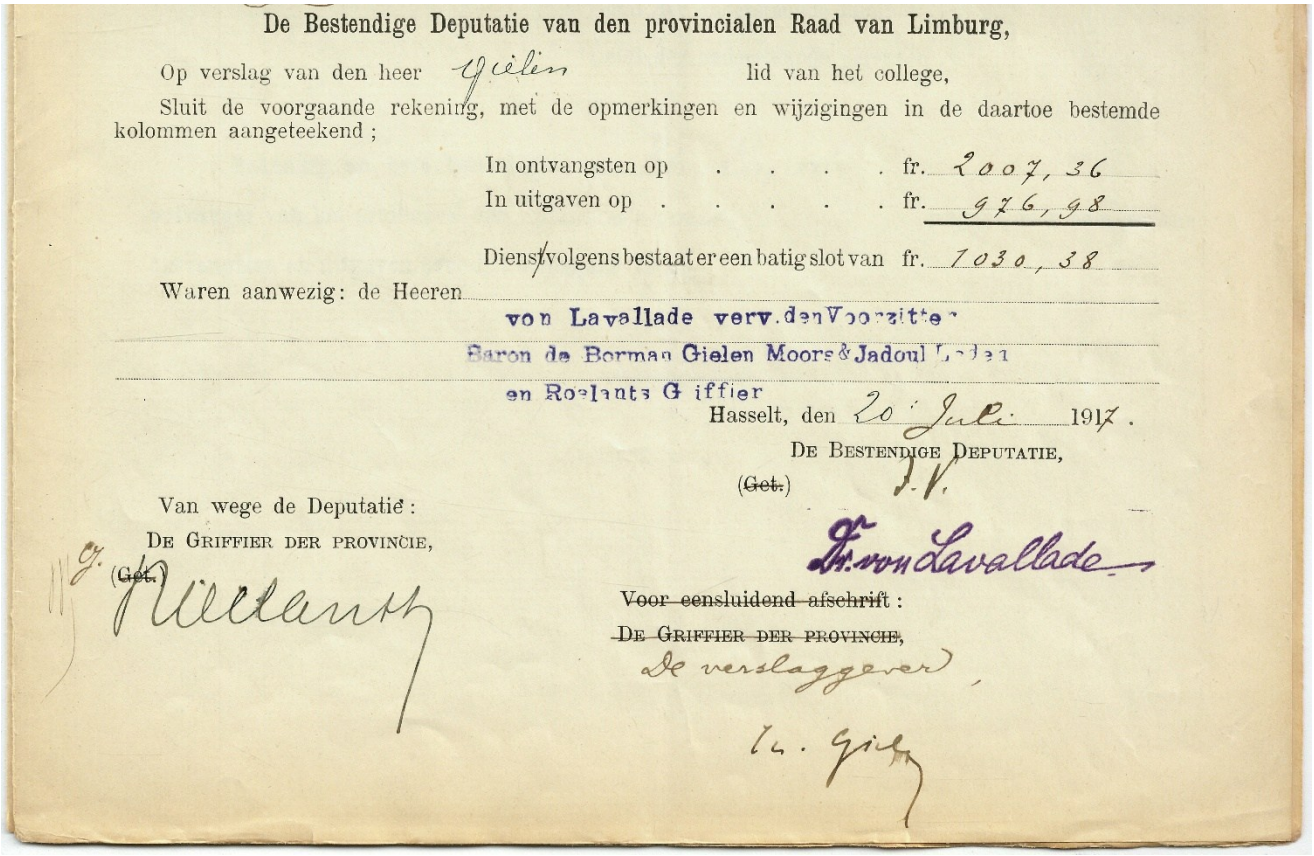

De Bestendige Deputatie van den provincialen Raad van Limburg,

Op verslag van den heer Gielen lid van het college,

Sluit de voorgaande rekening, met de opmerkingen en wijzigingen in de daartoe bestemde kolommen aangeteekend ;

In ontvangsten op . . . . . fr. 2007, 36

In uitgaven op . . . . . fr. 976, 98

Diensvolgens bestaat er een batig slot van fr. 1030, 38

Waren aanwezig: de Heeren

von Lavallade verv. den Voorzitter

Baron de Borman Gielen Moors & Jadoul Leden

en Roelants Griffier

Hasselt, den 20 Juli 1917.

De Bestendige Deputatie,

(Get.) J. V.

Van wege de Deputatie :

De Griffier der provincie,

(Get.) Roelants

Fr. von Lavallade

Voor eensluidend afschrift :

De Griffier der provincie,

de verslaggever,

L. Gielen

Fragment van de jaarrekening voor 1916

Inkomsten

De gewone inkomsten van het Bureel van Weldadigheid van Binderveld bestaan in de onderzochte periode uit de opbrengsten van renten, intresten op beleggingen, pachten voor landerijen en de opbrengst van de verpachting van het jachtrecht.

Renten kunnen op twee wijzen tot stand komen. Enerzijds kan het zijn dat een weldoener van de armentafel of van het Bureel een rente geschonken heeft. Dat kan bijvoorbeeld in een testament, als de erflater vastlegt dat hij bepaalde percelen belast met een rente die door zijn erfgenaam jaarlijks aan het armenbureel betaald moet worden.

Een andere mogelijkheid is dat de armentafel of het Bureel geld uitgeleend heeft. Wanneer men in die tijd, toen er hier nog geen banken actief waren, een belangrijke som geld uitleende, werd daarvoor de techniek van de rentekoop gebruikt. Dat betekent dat de ontlener aan de lener een bepaald bedrag toevertrouwt, en dat de ontlener vervolgens jaarlijks recht heeft op de betaling van een afgesproken bedrag. Dat bedrag is de rente. In de regel komt de rente overeen met de intrest op het ontleende kapitaal. Als garantie voor de stipte betaling van die rente wordt hij gevestigd op een onroerend goed van de lener. Zoals bij de eerste vorm van rentecreatie kan degene die recht heeft op een rente, wanneer de betaling van de rente achterwege blijft, voor de rechtbank het bezit vorderen van het goed dat met de rente belast is. Anders dan bij een lening is het bij een rentekoop niet de bedoeling dat het kapitaal terugbetaald wordt, hoewel die mogelijkheid wel bestaat. Veel vaker blijft die rente tientallen jaren of zelfs eeuwen bestaan, en blijven de opeenvolgende bezitters van het belaste goed verplicht de rente te betalen aan de persoon die op dat ogenblik de bezitter is van de rente. Renten kunnen immers doorgegeven worden, aan erfgenamen bijvoorbeeld, maar zij kunnen ook verkocht of weggeschonken worden.

In 1911 en 1912 int het Bureel van Weldadigheid van Binderveld renten in geld, in rogge en in tarwe. De geldrenten brengen in beide jaren 19,54 frank op. De graanrenten moeten jaarlijks 41,80 liter tarwe en 334,34 liter rogge opbrengen. Die renten worden niet in graan betaald, maar in geld aan de officiële prijs van het graan. Voor de tarwerente ontvangt het Bureel in 1911 en in 1912 telkens 6,09 frank. De roggerenten worden in 1911 en 1912 betaald met 38,38 frank.

Daarna werden de geldrenten en de tarwerenten afgelost. In plaats van jaarlijks 19,54 frank te betalen aan het Bureel, kozen de schuldenaars van de geldrenten ervoor die renten af te lossen door het Bureel in één keer 390,80 frank te betalen. Op dezelfde manier werd de tarwerente afgelost met een eenmalige betaling van 180,60 frank. Een jaar later werden ook de roggerenten afgelost met een kapitaal van 1.220,99 frank. De kapitalen die het Bureel zo verwierf, werden belegd in staatswaardepapieren.

Doordat de kapitalen van de afgeloste renten belegd worden, stijgen de intresten op kapitalen die het Bureel heeft uitstaan in kasbons van de Staat van 297 frank in 1911 tot 363 frank in 1914. Van dan af tot in 1925 int het Bureel 363 frank aan intresten van de Staat. Enkel in 1920 en 1921 wordt daar 7,26 frank aan belastingen van afgehouden en bedragen de netto-inkomsten 255,74 frank. De rekening van het Bureel bij de *Algemeene Spaar- en Lijfrentekas* brengt jaarlijks een bedrag aan intrest op dat schommelt rond 13,50 frank. Twee keer is dat beduidend meer. In 1920 kan de ontvanger op deze post 25,66 frank intrest inschrijven en in 1925 zelfs 50,12 frank.

De pachten zijn afkomstig van de landerijen die het Bureel bezit. Die zijn grotendeels afkomstig van de vroegere armentafel van Binderveld. Het Bureel bezit elf percelen land, die in 1905 openbaar verpacht werden voor een termijn van negen jaren. Het totale pachtbedrag bedraagt 438 frank per jaar. Ook na het verstrijken van de termijn van negen jaren, blijven de pachten tot in 1920 gehandhaafd op 438 frank. In 1921 worden zij op 716 frank gebracht en in 1924 en 1925 schrijft de ontvanger respectievelijk 719 en 720 frank in voor ontvangen pachten.

Ook het jachtrecht op de landerijen van het Bureel wordt verpacht. Van 1911 tot 1917 brengt dat jaarlijks 14 frank op. In 1918 betalen de jagers niets, er mag tijdens de oorlogsjaren immers niet gejaagd worden. Vanaf 1919 levert het jachtrecht jaarlijks 16,80 frank op.

Het batig saldo of het overschot van de rekening van het voorgaande jaar wordt in de jaarrekening ingeschreven als een *buitengewone ontvangst.* Doordat het Bureel van Weldadigheid structureel meer inkomsten dan uitgaven heeft, loopt dat overschot van de vorige rekening na de oorlog snel op van 1.333,03 frank in 1919 tot 3.076,55 frank in 1925.

Andere buitengewone inkomsten zijn de kapitalen van afgeloste renten die in 1912 (628,40 frank) en 1913 (1.163,99 frank) geboekt werden, de opbrengst van verkochte bomen of snoeihout in 1918 (64,50 frank) en een vergoeding voor oorlogsschade in 1923 (330 frank).

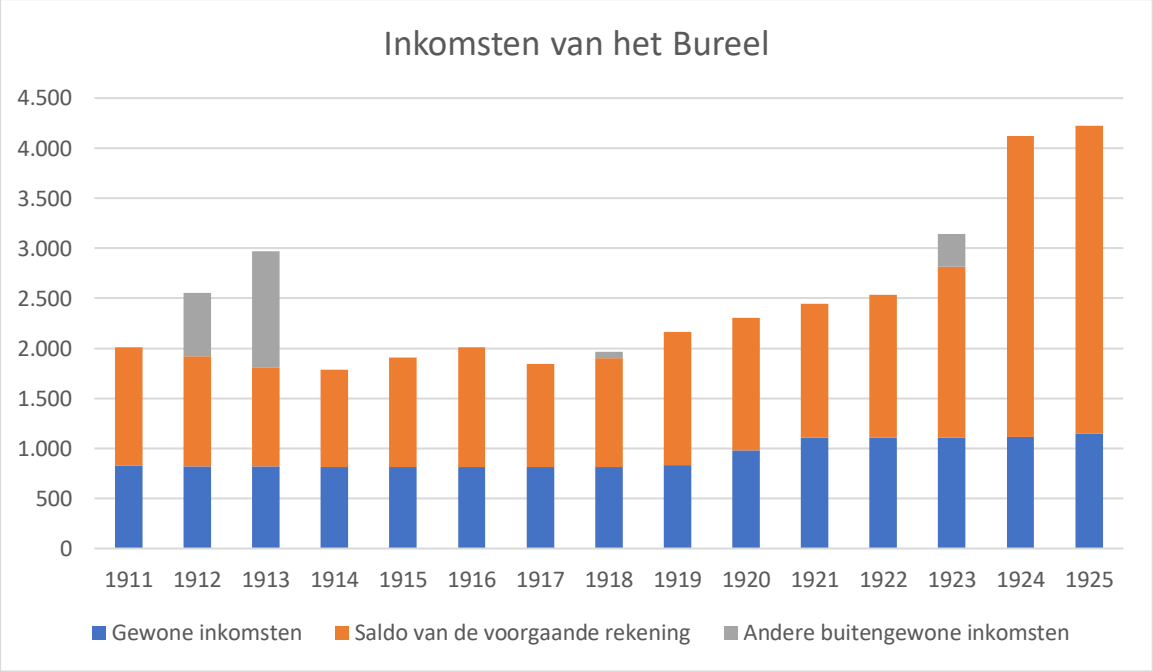

Buiten de oorlogsjaren stijgen de inkomsten van het Bureel van Weldadigheid van Binderveld van jaar tot jaar. Doordat er in 1912 en 1913 renten afgelost worden, lopen de inkomsten van 1911 tot 1913 op van 2.011,81 frank tot 2.969,90 frank. Na de oorlog lopen zij verder op tot 4.226,47 frank in 1925. Jaarlijks wordt er een zeer ruim overschot gerealiseerd, dat als bijzondere inkomsten geboekt wordt in de rekening van het volgende jaar. De gewone inkomsten van het Bureel bestaan hoofdzakelijk uit pachten en intresten op beleggingen in staatswaardepapieren. Tijdens de oorlogsjaren blijven de gewone inkomsten zo goed als gelijk aan de inkomsten tijdens de vooroorlogse jaren.

Uitgaven

De eerste uitgavenposten op de voorgedrukte formulieren voor de jaarrekeningen hebben betrekking op de grondbelastingen die het Bureel moet betalen, op verzekeringen en op bestuurskosten. Die laatste post slaat op de vergoeding voor de ontvanger, het onderhoud van het lokaal en

bureelkosten. Die kosten blijven van 1911 tot 1919 op hetzelfde niveau. In 1920 verdubbelt deze uitgavenpost, en daarna stijgt hij snel tot 284,90 frank in 1925.

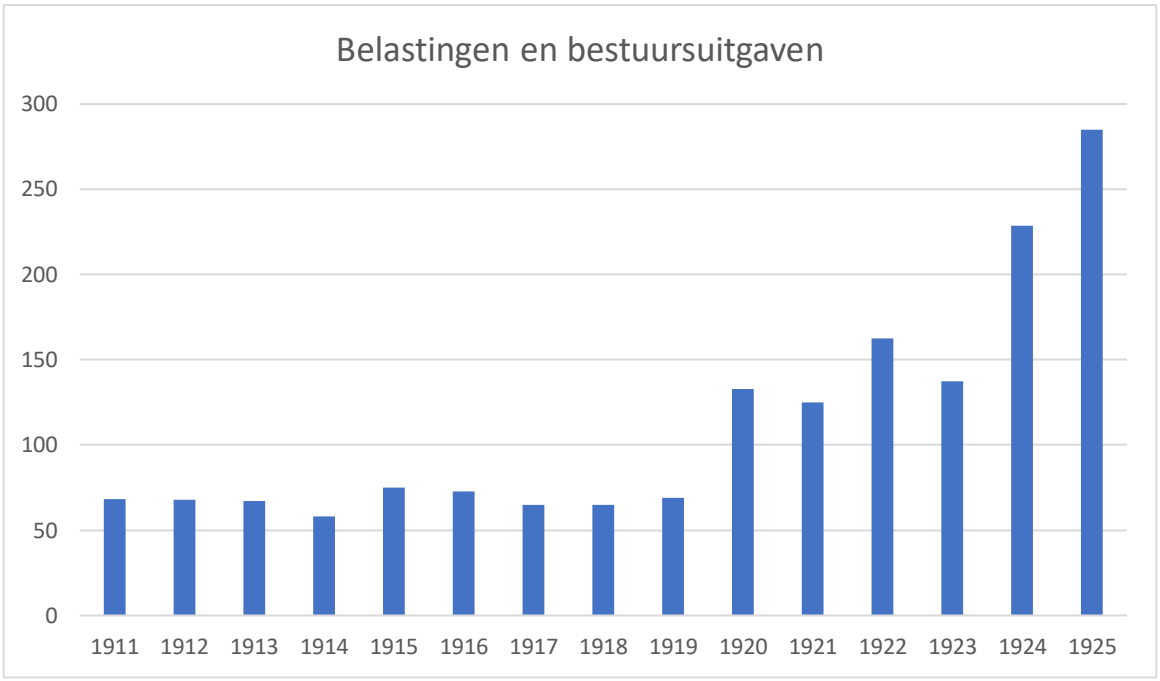

Een rekening van een verzekeringsmaatschappij voor het Bureel van Binderveld, 1922

Zoals dat verwacht mag worden van een Bureel van Weldadigheid vormen de uitgaven ten behoeve van noodlijdenden in de gemeente de grootste uitgavenpost. Deze uitgavenpost bestaat uit rechtstreekse financiële hulp aan armen, betalingen voor het onderhoud van wezen, zieken en ouderlingen bij particulieren of in weeshuizen, hospitalen en rusthuizen, de betaling van de geneesheer en de vroedvrouw die voor de armen in de gemeente zorgen, betalingen van geneesmiddelen, van het schoolgeld van de kinderen uit arme gezinnen en van tussenkomsten in de huishuur van armen. Deze uitgavenpost is tijdens de oorlogsjaren van dezelfde orde van grootte als in de jaren voor en na de oorlog.

In 1923 overleed Theophiel Laporte, de ontvanger van het Bureel. Het was Joseph Knapen, de ontvanger van het stadsbestuur van Sint-Truiden, die in zijn plaats de rekening voor dat jaar opstelde. Omdat hij geen bewijsstukken kon voorleggen voor de uitgaven voor behoeftigen, werden die door de Bestendige Deputatie niet weerhouden.

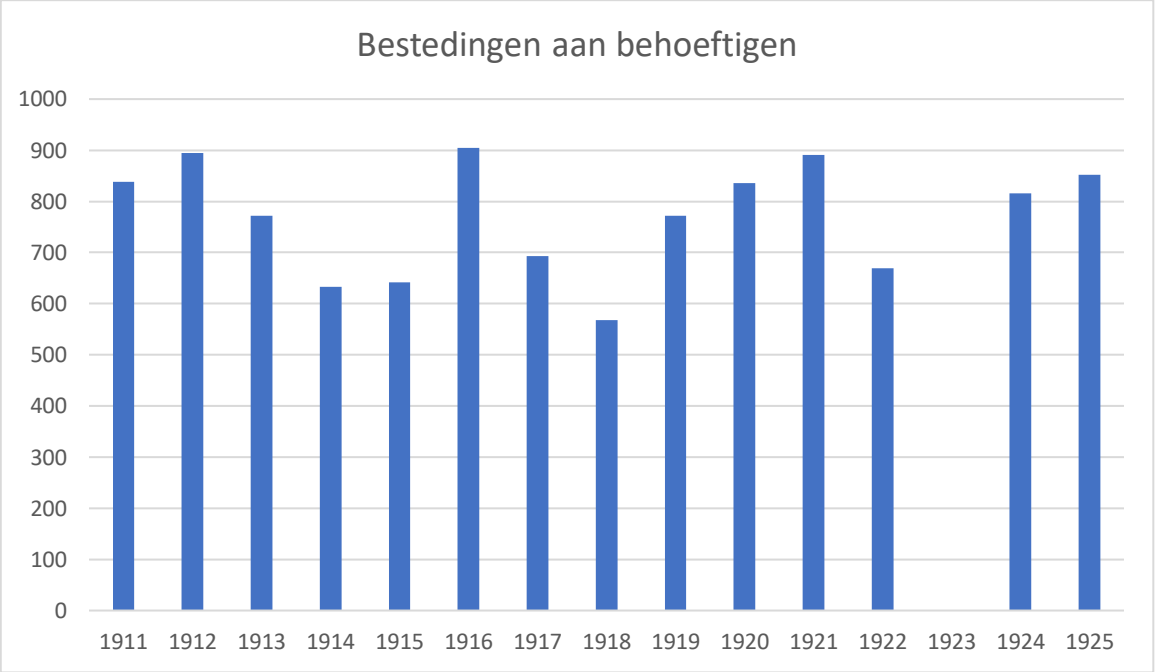

De buitengewone uitgaven van het Bureel blijven beperkt tot de beleggingen van 604,70 frank in 1912 en 1.157,09 frank in 1913 in staatswaardepapieren. Het geld is afkomstig van afgeloste renten.

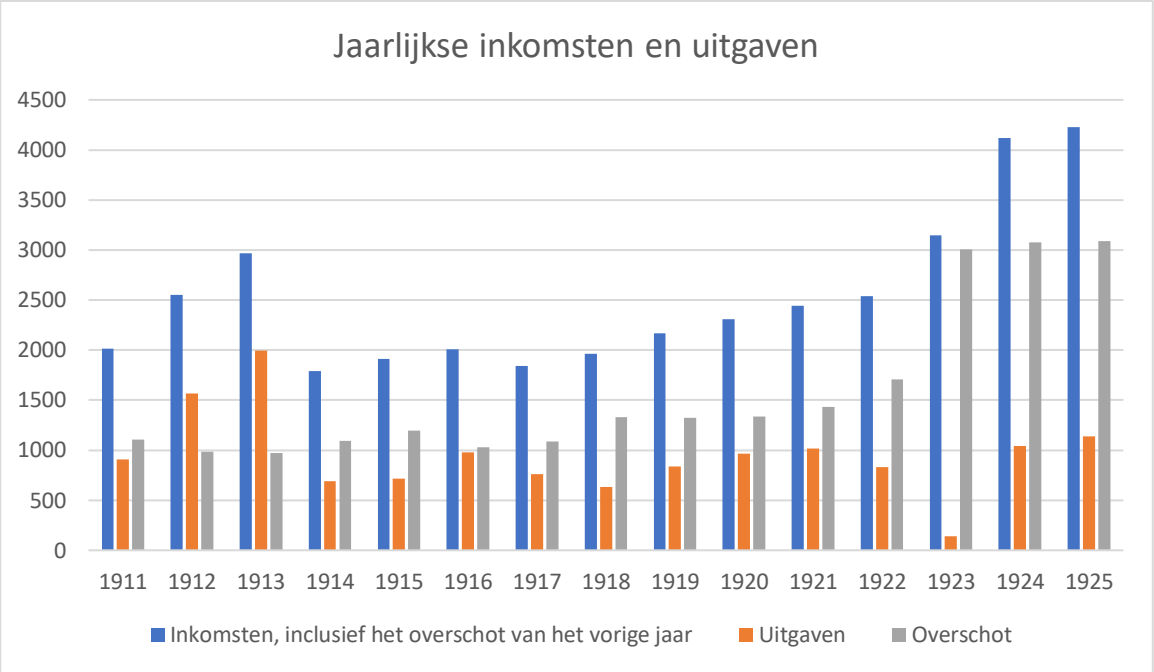

Besluit

Het Bureel van Weldadigheid van Binderveld is in de periode 1911-1925 in financieel opzicht een florissante organisatie. De opbrengsten van de beleggingen en van de landerijen van het Bureel volstaan ruimschoots om de noodzakelijke bestuursuitgaven en de uitgaven voor steun aan behoeftigen in de gemeente te financieren.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog dalen de uitgaven van het Bureel voor Weldadigheid licht. Wellicht is dat omdat de plaatselijke afdeling van het Nationaal Hulp- en Voedingscomité een groot deel van de voedselhulp overneemt.

Terwijl de inkomsten van het Bureel na de Eerste Wereldoorlog stijgen, stijgen de uitgaven veel minder snel. De cumulatie van overschotten op de jaarrekeningen leidt tot steeds betere financiële resultaten. Het is in dat opzicht vreemd dat de bestuurders van het Bureel er niet voor kiezen meer geld tegen intrest te beleggen. Hoe het ondertussen werkelijk gesteld is met de mensen aan de onderkant van de maatschappij blijft een open vraag, waarop de rekeningen geen antwoord bieden.

Uit de oude doos

HET MIERHOOPBOS

Ontbossing van de Mierhoop in 1917.

Op grond van het OCMW uit Sint-Truiden was men in augustus 1917 bezig met de ontbossing van het Mierhoopbosch te Wijer. Het hout werd gebruikt om de gangen in de koolmijnen te stutten. De boeren kregen de grond drie jaar lang gratis om het veld te bewerken. Maar in ruil moesten ze wel de wortels van de bomen verwijderen.

Achter de koe staat nog een os die een kar hout verder moest trekken. De jongen rechts heeft een pijp in zijn mond.

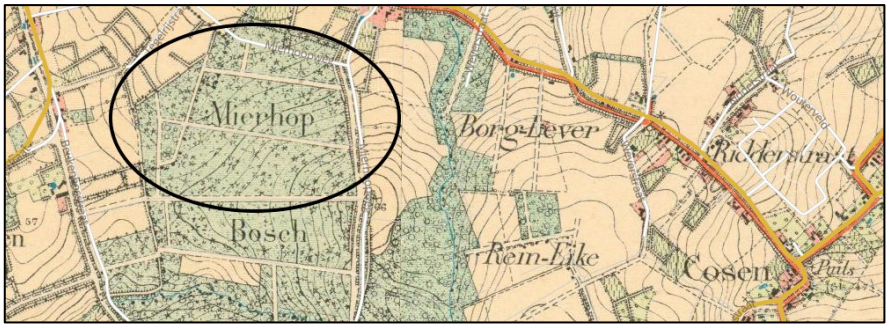

Op de kaart van 1904 zien we hoe het Mierhoopbosch er destijds uitzag.

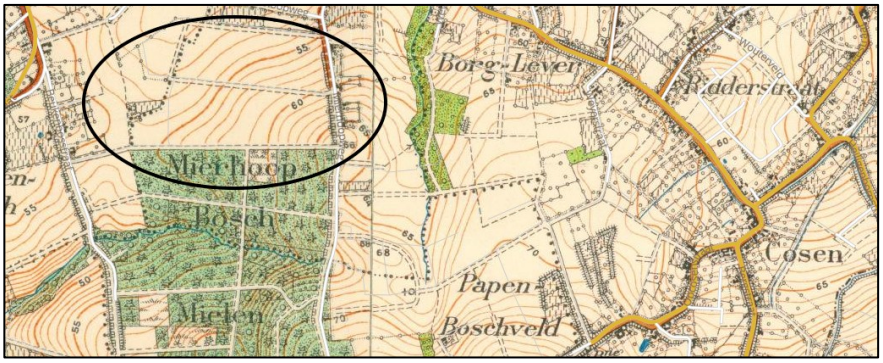

Op de kaart van 1939 zien we dat al meer dan de helft van het bos gekapt is.

Het Mierhoopbosch komt tot de grens met Sint-Truiden en heet daar Mielenbosch.

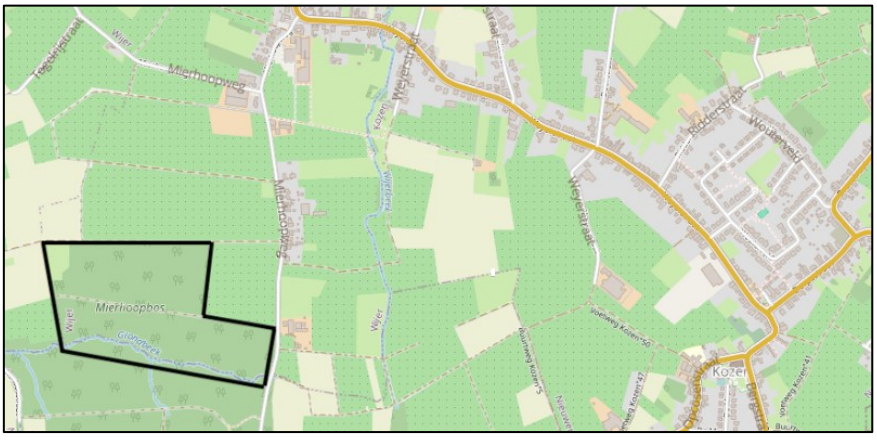

De huidige situatie van het Mierhoopbos.

Het overige groen dat we zien op de kaart zijn appel- en perenplantages.